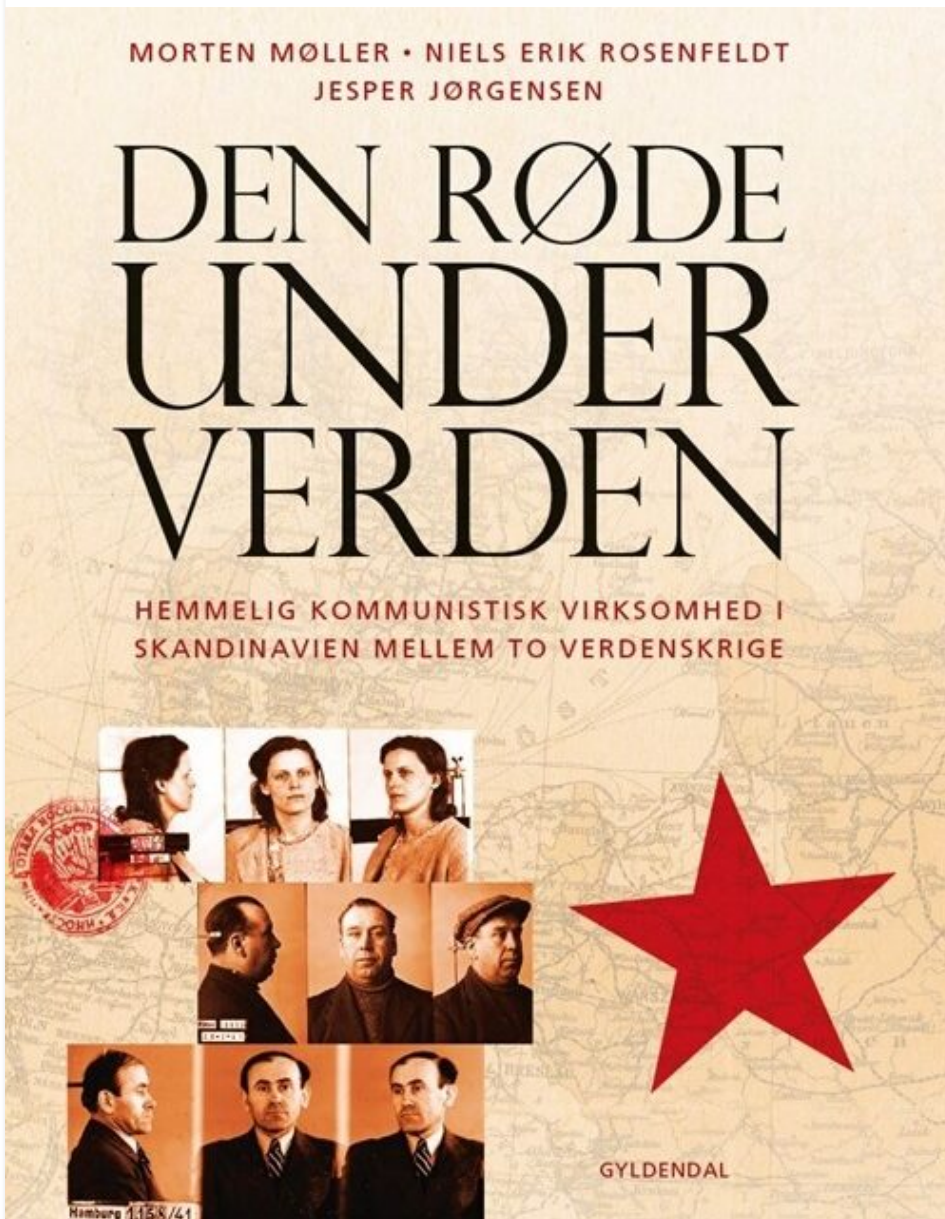

VERDENSKREVOLUTION I DRAMATISK PRÆSENS

Posted by Jon Reinhardt-Larsen | sep 30, 2019 | Hovedhistorie, Kultur, Rusland, østeuropa

BOGOMTALE | Ny bog om Kominterns hemmelige aktiviteter i Skandinavien skuffer som følge af dens form. På trods af et solidt arkivbaseret fundament, der fortæller flere interessante historier

NYHEDSBREV

E-mail

Fornavn

Efternavn

TILMELD

SENESTE NYHEDER

Sex og socialisme: En orgasme og et glas vand

okt 22, 2019 | Hovedhistorie, Rusland, sovjetunioen, østeuropa

Restitution af land og ejendomme i Rumænien

okt 15, 2019 | EU, Hovedhistorie, Rumænien, østeuropa

Polakkerne går til valg for eller imod PiS

okt 8, 2019 | Centraleuropa, EU, Hovedhistorie, Polen, Politik, østeuropa

fra Kominterns skyggeverden, forsvinder det lødige historikerarbejde i et tykt mudder af patetiske stemningsbeskrivelser fremført i en ulidelig dramatisk præsens.

Morten Møller, Niels Erik Rosenfeldt og Jesper Jørgensen. *Den røde underverden. Hemmelig kommunistisk virksomhed i Skandinavien mellem to verdenskrige*. København: Gyldendal. 2019.

I 2017 markeredes 100-året for Den Russiske Revolution med en sand "revolutionsindustri", hvor stort set samtlige historikere, der har arbejdet med emnet, fandt sig nødsaget til at sende et nyt værk på gaden. Resultatet var, at de få spændende og nyskabende bidrag druknede i en overflod af ligegyldige udgivelser. Nu, to år senere, er turen så kommet til 100-året for oprettelsen af Den Kommunistiske Internationale (Komintern), og historien synes at gentage sig, om end i mindre omfang.

Således fremstår Morten Møller, Niels Erik Rosenfeldt og Jesper Jørgensens *Den røde underverden* mere som et forsøg på at tjene hurtige penge, end at bidrage til en ny og bredere forståelse af emnet. Og det er ikke fordi værket ikke bygger et yderst professionelt stykke historikerarbejde, men alene som følge af, at dette arbejde gemmes væk under adskillige lag patetiske stemningsbeskrivelser fremført i en decideret kvalmende dramatisk præsens.

Den prisvindende forfatter Morten Møller har tidligere gjort brug af denne tvivlsomme teknik i *Ellen og Adam* og *De glemtes hær*, men at se en så respekteret historiker som Niels Erik Rosenfeldt forfalde til denne udvanding af historiefagets saglighed er ret så trist.

Der er virkelig flere interessante guldkorn at finde i det mudder, der er *Den røde underverden*, men da dette mudder desværre er så tykt, er det de færreste, der vil finde det umagen værd at grave sig igennem det. Når der er tale om som dygtige folk som Rosenfeldt og arkivar Jesper Jørgensen, og når bogens indhold bygger på et stort arkivararbejde i Danmark, Sverige, Norge, Rusland, England, Tyskland og USA, er det tilladt at have høje forventninger og forlange et mere stringent og originalt bidrag til forskningen, end det er tilfældet med *Den røde underverden*.

En skyggeverden

Den røde underverden er en fortælling om, hvordan Kominterns hemmelige apparat fungerede i Skandinavien. Organisationen, der blev oprettet i 1919, havde til formål at sprede revolutionen fra Rusland til resten af verden. På den ene side fungerede Komintern som et internationalt moderparti for alle de nationale kommunistpartier og havde hermed sit virke i det offentlige rum. På den anden side fungerede organisationen som Sovjetunionens forlængede arm, og Komintern blev brugt, på lige fod med andre sovjetiske institutioner, til at udføre aktiviteter af en mere lyssky karakter.

Verdensrevolution i dramatisk præsens

sep 30, 2019 | Hovedhistorie, Kultur, Rusland, østeuropa

Germinal i Armenien

sep 24, 2019 | Armenien, Hovedhistorie, Kultur,

ARKIV

Vælg måned ▼

LANDE / KATEGORIER

Vælg kategori ▼

Magasinet
1,3 tusind Synere

Synes godt om side

Magasinet rØST har ing
begivenhed

Ifølge bogens forfattere spillede Skandinavien en central rolle for Kominterns hemmelige arbejde i perioden mellem Første og Anden Verdenskrig. Ikke som følge af, at der her var synderlig stor opbakning til det kommunistiske projekt, men snarere fordi der her var en relativ liberal statsmagt, der ikke brugte store ressourcer på at bekæmpe politisk undergrundsvirksomhed. København og Stockholm blev derfor vigtige kontaktpunkter, hvorfra information og penge fra Moskva kunne distribueres til resten af verden.

I deres forsøg på "at rekonstruere" denne skyggeverden har bogens forfattere valgt at fokusere på en række personer, der tog aktiv del i det hemmelige arbejde. Vi møder kurerer, der rejser med dobbeltbundede kufferter, sabotører der sprænger skibe i luften og agenter der likviderer deres politiske modstandere. Fortællingerne sætter dermed ansigter på nogle af de folk, der helligede sig arbejdet for verdensrevolutionens komme.

Ikke meget nyt under solen

Der vil sikkert være nogle, der finder disse personlige historier interessante, men det er rimeligt at spørge, hvor meget nyt bogen i virkeligheden indeholder. I lange perioder føles det som om, man læser en komprimeret gendigtning af Rosenfeldts samlede forfatterskab, ikke mindst hans bog om Komintern, *Verdensrevolutionens generalstab* fra 2011. Historierne om Moskvaguld, sabotagen udført af Wollwebernetværket og "Mordet i Kongelunden" er således blevet behandlet før.

Det er også rimeligt at anfægte bogens præmis om Skandinaviens centrale rolle i perioden. Det kan ikke benægtes, at Skandinavien udgjorde en vigtig brik i det store verdensrevolutionære puslespil, men de i bogen behandlede historier er dog bagateller sammenlignet med de aktiviteter, der blev udført i særligt Frankrig og i Spanien under borgerkrigen. Historierne fra Skandinavien fortjener bestemt at komme frem i lyset, men det havde klædt bogens forfattere, hvis de havde nuanceret disse historiers bidrag til den kommunistiske verdensbevægelse bare en anelse mere, end tilfældet er det i bogen.

Når form ødelægger indhold

På trods af den begrænsede nyhedsværdi kunne *Den røde underverden* sådant set have været et fint oversigtsværk. Fundamentet er der, og forfatterne skal have ros for ikke at optræde fordømmende over for de politiske idealister, som tendensen ellers er det i såkaldte populærvidenskabelige fremstillinger. Alt dette overskygges imidlertid af den måde, hvorpå bogen er konstrueret.

For det første er opbygningen usystematisk. Fortællingen skrider overvejende kronologisk frem, men placeringen og vægtningen af de enkelte kapitler virker ofte tilfældig. I stedet for at sætte scenen for hvert af bogens fire dele med et større baggrundskapitel, der så følges op af mere detaljerede personbeskrivelser, er kapitlerne nærmest tilfældigt kastet ind.

Således veksles der i bogens første del mellem baggrund og fortælling, for derefter pludselig at smide en byvandring i Moskva ind i mellem det hele. I bogens fjerde del er der nærmest udelukkende tale om en detaljeret gennemgang af historien om Wollwebernetværket, der i omfang overgår samtlige af bogens øvrige temaer med flere længder. Det giver overvejende læseren det indtryk, at forfatterne ikke har gjort sig bogens egentlige formål klart.

Dertil kommer, at baggrundskapitlerne er meget forsimplede. En nuancering af de komplekse historiske problemstillinger har måtte vige pladsen for ligegyldige stemningsbeskrivelser, der på ingen måde gør læseren klogere, som for eksempel følgende om Lenin:

”Der sidder en mand i et tog på vej fra Malmø til Stockholm. Han er cirka 165 centimeter høj, halvskaldet, har skæg og stærke insisterende øjne. Det er mørkt udenfor. Natten er ved at falde på. Han har allerede rejst i over tre døgn, men kender tilsyneladende ikke til træthed. Han taler ivrigt og vedholdende med to medpassagerer, som han og hans kone deler kupé med.”

Endeligt har man, af uforklarlige årsager, fundet det gavnligt at skrive hele bogen i dramatisk præsens. Dramatisk præsens i historieskrivning er ligesom jordbærchampagne: du kan måske servere det for mindreårige, men du skal ikke forvente at blive taget seriøst, hvis du serverer det for en voksen. Og at dette ikke kun er spørgsmål om personlig smag illustreres af eksempler som:

”Sovjetunionen har to store efterretningstjenester” og ”Af dokumenter fra russiske arkiver fremgår, at Kominterns ledelse allerede i august 1919 overvejer...”. Sovjetunionen ”har” aldeles ikke noget, men *havde*, og at sige, at man ”allerede i august 1919 overvejer” er en ulogisk og kunstig brug af tempus.

At bogen henvender sig et bredere segment af befolkningen end blot faghistorikere, kan ikke retfærdiggøre disse dispositioner. Et sådan forsøg på at lefle for lægmanden underminerer ganske enkelt historikernes troværdighed. Den alment interesserede læser er derfor langt bedre tjent med at opsøge Rosenfeldts tidligere værker, end ved at bruge tid på *Den røde underverden*.

SHARE:

< PREVIOUS

NEXT >

ABOUT THE AUTHOR

Jon Reinhardt-Larsen

Jon Reinhardt-Larsen (cand.mag. i Historie og cand.mag. i Russisk sprog og kultur) er Ph.d.-stipendiat på Aarhus Universitet og redaktør på Magasinet rØST.

RELATED POSTS

Tidligere tennisstjerne valgt ind i det russiske parlament
december 9, 2011

En unik indsigt ind i folkets oprør i Ukraine
marts 3, 2015

Jubilæumskoncert med polsk klaverkomet og symfoniorkester
september 3, 2018

Polens ukrainske fodbold dilemma
juni 11, 2012

SENESTE NYHEDER

Sex og socialisme: En orgasme og et glas vand
okt 22, 2019 | Hovedhistorie, Rusland, sovjetunionen, østeuropa

Restitution af land og ejendomme i Rumænien
okt 15, 2019 | EU, Hovedhistorie, Rumænien, østeuropa

Polakkerne går til valg for eller imod PiS
okt 8, 2019 | Centraleuropa, EU, Hovedhistorie, Polen, Politik, østeuropa

Verdensrevolution i dramatisk præsens
sep 30, 2019 | Hovedhistorie, Kultur, Rusland, østeuropa

Germinal i Armenien
sep 24, 2019 | Armenien, Hovedhistorie, Kultur, østeuropa

Om os

- redaktionen

- Mission

Presserum

Foredrag

Skribenter

- Retningslinjer

- Liste over skribenter

Lande

- Postsovjetisk Østeuropa

- Rusland

- Ukraine

- Hviderusland